

Onvrijwillige zorg

De wet zorg en dwang

Zodat uw rechten
beter beschermd zijn

Zelf Zorg

Livio

Sinds 1 januari 2020 is de Wet zorg en Dwang (Wzd) in werking getreden. In deze wet is geregeld hoe de zorgaanbieder om moet gaan met zorg waar de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger het niet mee eens is terwijl die in de ogen van de zorgaanbieder in het belang van de cliënt noodzakelijk is. De Wzd regelt de voorwaarden waaronder gedwongen zorg mag worden toegepast eveneens de rechten van mensen met een verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoening die vrijwillig of onvrijwillig in een zorginstelling of verpleeghuis wonen. De wet is ook van toepassing op mensen die thuis wonen of in een kleinschalige (particuliere) woonvorm.

In de Wzd zijn de rechten van de cliënten die met onvrijwillige zorg te maken krijgen beter beschermd. Cliënten en/of vertegenwoordigers kunnen, op het moment dat onvrede hierover ervaren, contact opnemen met een cliëntenvertrouwenspersoon.

Wanneer heeft u te maken met de Wet zorg en dwang?

De wet regelt de rechten van een cliënt bij:

- Onvrijwillige zorg
- (onvrijwillige) Opname in een zorgorganisatie
- Verlof uit de zorgorganisatie
- Advies en bijstand

Onvrijwillige zorg

In het zorgplan staan de afspraken over de te leveren zorg en ondersteuning. Soms is het in het belang van de cliënt noodzakelijk dat de zorgverlener zorg biedt waarmee de cliënt en/of zijn/haar vertegenwoordiger niet instemt. Dit heet onvrijwillige zorg. Onvrijwillige zorg is dus zorg die de cliënt of zijn/haar wettelijk vertegenwoordiger niet wil, maar die in de ogen van de zorgverleners wel noodzakelijk is. Bijvoorbeeld verplicht bepaalde medicijnen innemen, douchen met hulp van de verzorging, niet alleen roken of niet zonder begeleiding naar buiten mogen. Onvrijwillige zorg kan over van

alles gaan. Over verzorging, begeleiding of verpleging, maar ook over privacy, behandeling of bejegening. Het geven van onvrijwillige zorg willen we zoveel mogelijk voorkomen.

We zoeken eerst uit wat er aan de hand is en of er alternatieve mogelijkheden zijn die minder ingrijpend zijn voor de vrijheid van de cliënt. Misschien is er een alternatief waar de cliënt en/of de wettelijk vertegenwoordiger wel mee instemt. De inzet van onvrijwillige zorg wordt altijd met de cliënt en wettelijk vertegenwoordiger besproken. In het multidisciplinaire overleg

(MDO) wordt besproken hoe de onvrijwillige zorg kan worden afgebouwd naar vrijwillige zorg. Dit noemen we een afbouwplan. De afspraken worden vastgelegd

in het zorgplan van de cliënt. Vrijwillige zorg is die zorg waar de cliënt of zijn wettelijk vertegenwoordiger wel mee instemt.

(onvrijwillige) Opname in een zorgorganisatie

Als thuis wonen niet meer gaat, kan het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) gevraagd worden te beoordelen of een cliënt instemt met opname op een gesloten afdeling voor mensen met dementie.

Er zijn drie uitkomsten mogelijk:

- ✔ De cliënt stemt in met de opname. We spreken dan van een vrijwillige opname op een gesloten woongroep.
- ✔ De cliënt stemt niet in, maar verzet zich ook niet. De cliënt krijgt dan van het CIZ een besluit tot opname en verblijf, dit wordt een artikel 21 indicatie genoemd. Dit is onvrijwillige zorg.
- ✔ De cliënt stemt niet in met de opname en verzet zich hiertegen. Als opname toch noodzakelijk is vanwege gevaar of ernstig nadeel kan een rechter (RM; rechterlijke machtiging) of burgemeester (IBS; inbewaringstelling) toestemming geven voor een gedwongen opname.

Verlof uit de zorgorganisatie

Wanneer een cliënt is opgenomen bij Livio onder de Wzd mag de cliënt, als dat verantwoord is, onder begeleiding van een mantelzorger of vrijwilliger de afdeling verlaten. Dit noemen we verlof. Degene die de cliënt begeleidt moet de zorg en verantwoordelijkheid voor de cliënt kunnen dragen. Wanneer iemand is opgenomen met een IBS of RM worden hierover afspraken gemaakt met de wettelijk vertegenwoordiger en het multidisciplinaire team onder leiding van de specialist ouderengeneeskunde en de WZD-arts. Als bezoeker kunt u aan het zorgteam en/of de wettelijk vertegenwoordiger navragen welke verlofafspraken er zijn.

Advies en bijstand

Er moet altijd iemand zijn die de cliënt kan vertegenwoordigen als diegene zelf niet meer kan beslissen. Daarom moet de cliënt een wettelijk vertegenwoordiger hebben die de belangen van de cliënt behartigt. Als iemand geen wettelijk vertegenwoordiger heeft, is de zorgorganisatie verplicht een wettelijk vertegenwoordiger

aan te stellen. Zowel de cliënt als zijn/haar wettelijk vertegenwoordiger heeft recht op advies en bijstand over onvrijwillige zorg. Cliënten en/of vertegenwoordigers kunnen, op het moment dat onvrede over onvrijwillige zorg ervaren wordt, contact opnemen met een cliëntenvertrouwenspersoon.

Cliëntenvertrouwenspersoon

De cliëntenvertrouwenspersoon is er voor u, voor u als familielid en zowel de vertegenwoordiger. U heeft recht op ondersteuning bij vragen en klachten over onvrijwillige zorg. De cliëntenvertrouwenspersoon luistert naar wat u vertelt, ondersteunt u bij een oplossing of bij bijvoorbeeld het indienen van een klacht.

De cliëntenvertrouwenspersoon is onafhankelijk van de instelling waar hij of zij de cliënt adviseert.

Cliëntvertrouwenspersonen waar u contact mee kunt opnemen:

Marian Stevelink (Voor Livio locaties Enschede/Haaksbergen)
m.stevelink@hetlsr.nl of 06 21 37 41 39.

Mocht u haar niet kunnen bereiken dan kunt u ook bellen met 088-20 15 900.

Marian Stevelink is als cliëntenvertrouwenspersoon wzd werkzaam voor het LSR (Landelijk Steunpunt Medezeggenschap)

Christel Brunsveld (Voor Livio locaties Eibergen/Neede)
christelbrunsveld@zorgbelangcvp.nl of 06 30 48 16 46.

Mocht u haar niet kunnen bereiken dan kunt u ook bellen met 088-9294099.

Christel Brunsveld is als cliëntenvertrouwenspersoon Wzd werkzaam voor Adviespunt Zorgbelang.

Zelf Zorg

Zelf bepalen hoe u leeft, dat is een groot goed. Ook als er zorg nodig is. Iedereen verdient het om zo lang mogelijk zelfstandig en vitaal te zijn. Om zelf, met eigen verantwoordelijkheid keuzes te maken die passen bij uw leven. Daar helpen wij graag bij, want bij ons geldt: **Zoveel mogelijk zelf, maar nooit alleen.**

Meer informatie

0900-9200

kijk op [livio.nl/wet-zorg-en-dwang](https://www.livio.nl/wet-zorg-en-dwang)